

Lappi 14.6.2024

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Asia: Ailangantunturin YVA sta koskien pumppuvoimalaa ja siirtojohtoa (400kV) LAPELY/841/2024

Kiitämme mahdollisuudestamme esittää hankkeesta mielipiteitä ja muistutuksia.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri lausuu, että Ailangantunturille ja sen ympäristöön kaavaillut kolme eri pumppuvoimalaa, ovat yksin, kaksin tai kolmistaan yksistään omine- ja yhteisvaikutuksiltaan EU:n vesipuitedirektiviin vastaisia ja toteuttamiskelvottomia.

Toteamme, että hanke tulee luonto-, ympäristö-, maisema- ja vesistöarvojen takia hylätä (VE0).

Pidämme vastuuttomana sitä, että Kemijoki Oy (Fortum) vastustaa vesiluonnon monimuotoisuuden palauttamista eli vaelluskalojen paluuta Kemijoen vesistöön Lapin ELY:n vetämien Kemijoen kalatalousvelvoitteiden muuttamisella. Toiminnallaan yhtiö pyrkii vaelluskalojen nopean paluun sijaan, jatkamaan Kemijoen vesistön ja erityisesti Kemijärven vedenlaatua ja tilaa sekä tuhoamaan yhden kokonaisen latvavesistön tunturilammen.

Mikäli hanke toteutuu, tuhoaa se käytännössä Ailanganlammen nieriäkannan ja Ailanganpuron taimen- ja raakkupopulaation sekä Ailangantunturin erämaisen luonteen tunturimetsineen, tunturiluontoineen. Ottaen huomioon Suomessa vallitsevan kiihtyvätahtisen luonnonmonimuotoisuuden köyhtymisen ja lajikadon, pidämme vastuuttomana sitä, että Kemijoki Oy (Fortum) pyrkii toiminnallaan edistämään lajikatoa tuhoamalla ainutlaatuisen Ailangantunturin nieriäkannan, joka on jääkauden jälkeinen reliikki.

Pidämme myös YVA:ssa esitettyjä voimalinjaratkaisuja ja purkuputki linjauksia toteuttamiskelvottomina linjauksien luontoarvojen, rakenteen ja sijaintien osalta

Yleisesti haluamme muistuttaa yksityiskohtaisemmin YVA ohjelmasta seuraavaa:

Vaihtoehtojen puute

Olennessa osa hanketta on yläaltaan ja ala-altaan sijoituspaikkaratkaisut. Niille ei ole esitetty vaihtoehtoja. Haitattomin on ns. kuivan maan vaihtoehto johon syötetään lisävettä jos se meinaa kuivua.

Esitettyssä vaihtoehdossa esitetään tuhottavaksi erinomaisessa tilassa oleva erillinen vesimuodostelma Tunturilampi. Suunniteltu Tunturilammen ja siitä lähtevä puron vesistön laadun tarkkailu (0,5 maastotyöpäivää) on riittämätön. Hankealueella on lukuisia lähteitä, jotka on suojeltu vesilain nojalla. Lisäksi alueella on soita ja lähdepuroja. Lähteistä ainakin yksi jäisi kokonaan tekojärven alle ja muiden osalta padot muuttaisivat niiden luonnetta ja ympäristöä valuma-alueineen täysin.

Lisäksi vielä huomio talven myötä muuttuvan ilmankosteuden vaikutusta ympäristöön ei oltu otettu mukaan hankekuvaukseen -> se on selvitettävä YVAssa. YVAssa on huomioitava koko Kemijärven vesistöön kohdistuvat vaikutukset, niin järvessä, ylävirtaan kuin alavirtaankin.

Samalla esitetään heikennettävän Kemijärven tilaa entisestään. Kemijärveen kohdistuvista toimista täytyy tarkastaa kuinka se vaikuttaa hydrologiaan, morfologiaan, vesikasvillisuuteen, pohjaeläimistöön, veden laatuun ja fyke tilaan. Jos se heikentää tai haittaa tai tekee mahdolliseksi hyvään tilaan pääsemisen, lupaa hankkeelle ei tule myöntää. Kemijärven osalta hydrologia, morfologia, litoraalialueen vesikasvillisuus ja pohjaeläimistö ovat jo huonossa tilassa. Järven ekologinen tila on siis huono. Huonoa ei saa huonontaa vaan toimet tulee olla positiivisesti vaikuttavia. Jos hanke pienentää Kemijärven säännöstelyväliä, nostaa alarajaa tai laskee säännöstelyn ylärajaa, niin silloin voidaan puhua positiivisista vaikutuksista.

Yläallas tulee rakentaa kuivalle maalle ja ala-allas myös kuivalle maalle.

Pohjavesivaikutukset

Hankkeella on lienee pohjavesivaikutuksia. Jos kallioon tehdään tunneli, se kontaktoi pintaveden pohjaveden kanssa. Vaikutukset tulee arvioida.

Pintavesivaikutukset

Hankkeessa arvioidaan pintavesivaikutuksia. Pohjan eroosio Kemijärvessä on kiistatonta.

Pienvesien kuivuminen on suuri riski ja jokihelmisimpukalle aiheutettava haitta on todellinen.

Hankkeen arviointi, vaikutukset

Linnustoon

Kanahaukka (*Acc gen*) on tärkeä indikaattorilaji joka on lisäksi Lapissa lintudirektiivin suojelema. Kyseessä on boreaalisen havumetsävyöhykkeen laji joka elää pohjoisimmassa koko Boreaalisen alueen osalta napapiirin yläpuolisella alueella ja sen tuntumassa.

Hankkeessa täytyy etsiä hankealueen vaikutusalueen kanahaukkareviirit ja jos siellä ei niitä ole laajentaa aluetta niin että 4 lähintä reviiriä tulee esille ja suojeltua. Asutut pesämetsät on helppo löytää ilmakuvioiden ja pesien äänekyvyyden perusteella. Kanahaukka on ahdingossa tehometsätalouden kynsissä. Johtojen rakentaminen aiheuttaa metsäkatoa ja samoin kuin teiden rakentaminen. Se aiheuttaa/kiihdyttää ilmastonmuutosta ja luontokatoa.

Tuntureiden tervapääskyt ilmentävät myös linnuston monimuotoisuutta.

Luontoon

Luonnonsuojelulaki ja asetus eivät tunnista suojelun tarpeessa olevia lajeja/luontotyypppejä. Hankkeessa täytyy tutkia suojellut luontotyypit ja lajit direktiivin kautta.

Seurantaryhmän kokoonpanosta mainitaan luonnonsuojeluyhdistykset mutta mm. Lapin luonnonsuojelupiiriä ei ole kutsuttu mukaan arviointityöhön.

Muut huomiot

Jumiskonen alkuperäinen valuma-alue oli 1283km². PVO ryösti veden ja se on nykyään vain noin 90km². Joki on huonossa tilassa ja kaipaa lisää vettä.

Kemijärven ekologinen tila on huono, ei tyydyttävä kuten asiakirja toteaa. Suomi käyttää "one out all out"- periaatetta jolloin huonoin osatekijä määrää tilaluokan.

Tunturin pienvesien tilaluokka täytyy arvioida kohteittain käyttäen VPD:n mukaisia tilaluokkia ja niiden osia

Sähkömarkkinoiden toiminnan kuvaus on epäselvä ja harhaanjohtava. Tosiasia on, että jos sähkön hinta laskee sen kulutus nousee. Jos säättövoimaa ei ole tarjolla niin sähkön hinta nousee ja kulutus vähenee. Se säästää luontoa ja myös ilmastoa.

Ylijäämänsähkön meneminen hukkaan ei perustu mihinkään.

Muinaisjäännöksiä ei ole tutkittu ennen Kemijärven säännöstelyyn ryhtymistä. Kemijoki Oy on kajonnut luvatta alueen muinaijäännöksiin.

Nollavaihtoehdon vaikutuksiin on arvioitu kuuluvan kasvihuonepäästöjen vähentämisen toteutumattomuus. Tätä laskentaa ei ole avattu eli pitääkö tämä ollenkaan paikkaansa.

Kaavoitus

Hanke edellyttää kaavaa. Aluetta ei ole varattu energiateollisuuteen maakuntakaavassa ja rakentamiseen ryhtyminen edellyttää vähintään oikeusvaikutteisen ja rakentamislupien myöntämiseen oikeuttavan yleiskaavan laatimisen. Kaavakuvaus puuttuu ohjelmasta.

Kemijärven kunnanhallituksen mainitaan antaneen lausunnon Itä-Lappi Rovaniemen Maakuntakaavaa koskevaan valitukseen. Kuitenkaan lausuntoa ei löydy Kemijärven kaupungin asiakirjahallinnasta eikä kaupungin hallituksen kokousta ole ollut 18.11.2022.

Muun muassa edellä mainituin perusteluin katsomme, että Ailangantunturin pumppuvoimalahanke on toteuttamiskelvoton, eikä sitä tule edistää missään muodossa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Saara Laivamaa
puheenjohtaja

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja